

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 460/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Suomen suhteettoman suuresta osuudesta turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen toteuttamisessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sami Savion /ps näin kuulu- van kirjallisen kysymyksen KK 460/2016 vp:

Miksi Suomi on jatkanut turvapaikanhakijoiden sisäisiä siirtoja EU-alueella tilanteessa, jossa muiden sopimusmaiden osallistuminen siirtoihin on jäänyt erittäin vähäiseksi ja Suomen osuus siirroista on noussut suhteettoman suureksi sekä

aikooko hallitus keskeyttää turvapaikanhakijoiden sisäiset siirrot EU-alueella ainakin siihen saakka, että muiden maiden suhteellinen osuus sisäisistä siirroista nousee vähintään Suomen tasolle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto teki syyskuussa 2015 kaksi päätöstä Italiaa ja Kreikkaa edunsaajavaltioina koskevista turvapaikanhakijoiden sisäisistä siirroista. Ensimmäinen 14.9. tehty päätös koski 40 000 turvapaikanhakijan siirtämistä ja toinen 22.9. tehty päätös 120 000 hakijan siirtämistä. Tähän saakka 160 000 hakijan kokonaismäärästä auki ollut 54 000 kiintiö on tarkoitettu Kreikan ja Italian tukemiseen. Neuvoston hyväksyttyä jälkimmäistä päätöstä (EU 2015/1601) koskevan muutoksen 29.9.2016 jäsenvaltiot voivat kuitenkin niin päättäessään kohdentaa tätä kiintiötä myös syyrialalaisten pakolaisten uudelleensijoittamiseen Turkista. Komissio tekee erikseen ehdotuksen henkilömäärästä, jotka 54 000 kiintiön osalta kohdennetaan kullekin jäsenvaltiolle.

Jäsenvaltioiden on päätösten mukaan säännöllisin väliajoin ja vähintään joka kolmas kuukausi ilmoitettava niiden turvapaikanhakijoiden määrä, jotka voidaan siirtää nopeasti niiden alueelle.

Sisäisten siirtojen järjestelmä on toteutunut EU-tasolla heikosti. Siirtoja on toteutettu tähän mennessä noin 5 800. Järjestelmä on voimassa syyskuulle 2017, ja siirrot pitäisi periaatteessa toteuttaa tähän mennessä.

Suomi on vastaanottanut tähän mennessä 430 turvapaikanhakijaa Kreikasta ja 322 Italiasta, eli yhteensä 752 henkilöä sisäisten siirtojen mekanismin puitteissa. Maahanmuuttovirasto vastaa siirtojen täytäntöönpanosta, joten sen harkinnassa on, kuinka suuren määrän turvapaikanhakijoita Suomi ilmoittaa ottavansa vastaan seuraavissa erissä. Oikeudelliselta kannalta Suomen tulee ilmoitukset tehdä, ellei edellytyksiä siirtojen keskeyttämiselle ole.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 460/2016 vp

Kumpikin neuvoston päätös sisältää määräykset uusista hätätilanteista. Jos jäsenvaltio joutuu hätätilaan, jonka aiheuttaa kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo, neuvosto voi komission ehdotuksen perusteella ja Euroopan parlamenttia kuultuaan hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä kyseisen jäsenvaltion hyväksi. Tällaisiin toimenpiteisiin voi tarvittaessa kuulua kyseisen jäsenvaltion päätöksessä säädettyihin siirtoihin osallistumisen keskeyttäminen ja mahdollisia korvaavia toimenpiteitä Italialle ja Kreikalle. Mikäli Suomea kohtaisi päätösten soveltamisaikana äkillinen ja joukoittainen maahantulo, voisi Suomi vedota siirtopäätöksen mukaiseen hätätilaan siirtojen keskeyttämiseksi.

Toistaiseksi vain Ruotsi, johon tuli viime vuonna yli 160 000 turvapaikanhakijaa, on vedonnut hätätilaan. Lisäksi Itävalta on tehnyt keskeyttämisilmoituksen, jossa se ei vedonnut hätätila-artiklaan vaan poikkeuksellisiin olosuhteisiin, jota koskeva ilmoitus oli tehtävä viimeistään 26.12.2015. Itävaltaan tuli viime vuonna yli 90 000 turvapaikanhakijaa, ja maan läpi on kulkenut satoja tuhansia turvapaikanhakijoita muualle Eurooppaan. Sekä Ruotsille että Itävallalle on myönnetty mahdollisuus keskeyttää siirrot yhdeksi vuodeksi. Määräaika sisäisten siirtojen toteuttamiselle ei pidennetty, vaan näiden maiden tulee edelleen toteuttaa siirrot syyskuuhun 2017 mennessä. Väkilukuun ja maan kokoon suhteutettuna niin Ruotsin kuin Itävallankin tilanne poikkeaa Suomen tilanteesta.

Muut kohdemaat, myöskään esimerkiksi Saksa, eivät ole vedonneet hätätilaan eivätkä tehneet keskeyttämisilmoitusta. Poliittisessa arvioinnissa tulee ottaa huomioon se, että Eurooppa-neuvosto on toistuvasti antamissaan päätelmissä kehottanut jäsenvaltioita panemaan täytäntöön sisäisiä siirtoja koskevat päätökset.

Kreikan tilanne on vaikea, siellä on lähes 20 000 siirrettäväksi rekisteröityä turvapaikanhakijaa ja hotspotit ovat ylikansoitettuja. Maassa on myös saman verran hakijoita, jotka eivät ole kelpoisia sisäisten siirtojen ohjelmaan, vaan heidän hakemuksensa tulee käsitellä Kreikassa. Italiainkin rekisteröityjä kertyy koko ajan lisää. Sisäiset siirrot myös vaikuttavat olennaisesti siihen, että EU-Turkki – yhteistyö toimii. Tämän yhteistyön seurannan yhteydessä tarkastellaan yleensä aina myös Kreikasta muihin jäsenmaihiin toteutuneiden sisäisten siirtojen tilannetta.

Lähtökohtaisesti Suomi pitää kiinni sovitusta. Sisäiset siirrot ovat yksi osa kokonaisuutta, jonka avulla maahanmuutto pyritään saamaan hallintaan EU:ssa. Suomi seuraa muiden maiden toimintaa ja korostaa kaikkien tarvetta toimia. Turvapaikanhakijamäärät Suomessa ovat vähentyneet selvästi tänä vuonna, eikä nyt ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi keskeyttää sisäisiä siirtoja, vaikka osa muista jäsenmaista onkin ollut passiivisia tässä suhteessa. Vaikka siirrettyjen määrät ovat edelleen olleet pieniä, yhä useammat ja jopa päätöstä vastaan äänestäneet maat ovat niihin osallistuneet. Tilannetta kuitenkin seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa ryhdytään toimiin.

Helsingissä 10.10.2016

Sisäministeri Paula Risikko